

Sosiaali- ja terveysministeriön valtakunnallinen ESR-kehittämishohjelma 2007- 2013

Välityömarkkinat (STM)

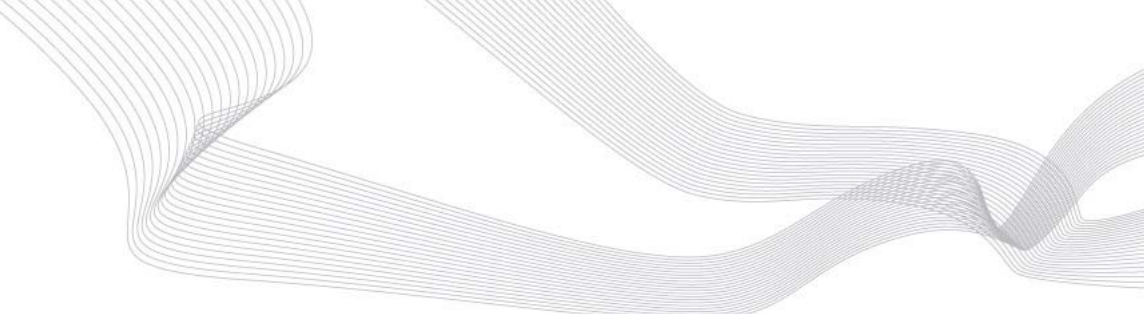
Toimintalinja 2. Työllistyminen ja työmarkkinoilla pysymisen edistäminen sekä syrjäytymisen ehkäisy

Lisätietoja: ensisijaisesti sähköpostitse osoitteesta rakennerahastot@stm.fi ja kehittämishohjelmasta vastaava asiantuntija: Ohjelmakoordinaattori Kati Herranen-Haapaniemi, Puh. 02951 63273, kati.herranen-haapaniemi@stm.fi

1) Kehittämishohjelman yhteiskuntapoliittinen perustelu ja haasteet

Välityömarkkinoiden yhteiskunnallisena haasteena on muodostaa aktiivisen sosiaali- ja työvoimapolitiikan palveluista avoimille työmarkkinoille johtavia työllistymispolkuja. Välityömarkkinat tarjoavat työskentelymahdollisuuksia henkilöille, joilla on eri syistä vaikeuksia sijoittua työhön avoimille (ei tuetuille) työmarkkinoille. Siirtymiä kunnan sosiaali- ja terveystoimen asiakkuudesta koulutuksen ja työelämän suuntaan tarvitaan enenevästi. Toisaalta niille, jotka eivät tule selviämään tavanomaisilla työmarkkinoilla, tarvitaan työ- ja toimintakykyä ylläpitäviä sosiaalisen työllistymisen mahdollisuuksia. Aktiivisen sosiaalipolitiikan toimenpiteiden tavoitteena on parantaa henkilön toimintakykyä, elämänhallintaa ja edellytyksiä työllistyä. Välityömarkkinoihin liittyvien tukipalvelujen järjestämisessä kunnan sosiaalitoimella, perusterveydenhuollolla ja työvoiman palvelukeskuksilla on keskeinen rooli. Aktiivisen sosiaalipolitiikan käytännön toimet on tarkoituksenmukaista toteuttaa yhteistyössä työhallinnon kanssa.

Sosiaali- ja terveysministeriön vuoteen 2015 ulottuvien strategisten linjausten mukaan sosiaali- ja terveyshuollon tulee tukea vaikeasti työllistettäviä ja tarjota pitkäaikaista kuntouttavaa työtoimintaa sekä helpottaa vammaisten henkilöiden mahdollisuuksia työllistyä ja pysyä työelämässä.

Aktiivisen sosiaalipolitiikan keskeisin keino on kuntouttava työtoiminta, jonka järjestämisvastuu on kunnilla. Laki kuntouttavasta työtoiminnasta (189/2001) tuli voimaan 1.9.2001. Lain sisältämien toimenpiteiden tavoitteena on edistää työttömien työllistymistä ja toisaalta aktivoida ja kuntouttaa jo pitkään työttömänä olleita. Lain kohderyhmänä ovat sellaiset henkilöt, joiden toimeentulo perustuu työmarkkinatukeen ja työttömyyden perusteella maksettavaan toimeentulotukeen. Hallitusohjelman tavoitteena on kehittää kuntouttavasta työtoiminnasta annetun lain mukaista toimintaa niin, että toiminnan sisältö vastaa entistä paremmin pitkään työttöminä olleiden yksilöllisiä tarpeita. Lisäksi tarkoituksena on luoda edellytyksiä matalan kynnyksen työllistämiseksi kaikille työnhakijoille.

Vammaisten henkilöiden työllisyysasteen nosto ja tulotason parantaminen on myös kehittämisohjelman merkittävä yhteiskunnallinen haaste. Vammaisten ja vajaakuntoisten työnhakijoiden lukumäärä on noussut hitaasti koko 1990-luvun ja jatkuu edelleen. Työllistymisen tukitoimenpiteistä huolimatta vammaisten työnhakijoiden työllistyminen on heikompaa kuin muulla väestöllä ja iso osa vammaisista henkilöistä muodostaa tällä hetkellä työvoimareservin. Vammaisten henkilöiden voimavarat tulee saada mukaan työelämään heidän toimintakykynsä rajoitteista huolimatta. Vammaisten henkilöiden yhdenvertaisuuden toteutuminen edellyttää, että heillä on myös käytännössä tosiasiallinen mahdollisuus osallistua yhteiskuntaan täysivaltaisina kansalaisina. Sosiaali- ja terveysministeriön asettama (2004) sosiaalisen työllistämisen työryhmä katsoi, että työkeskusten kokemuksta matalan tuottavuuden työn järjestämisestä tulisi mahdollisuuksien mukaan hyödyntää sosiaalihuoltolain ja sosiaalisista yrityksistä annetun lain mukaisena toimintana. Työryhmä ehdotti myös, että jos työtoiminta on järjestetty siten, että toiminta vastaa työsuhteista työtä, tulisi toiminta työtoiminnan sijaan järjestää esimerkiksi sosiaalihuoltolain mukaisena työsuhteisena työnä. Toisaalta näiden henkilöiden työllistymistä saattaisi edistää se, että työsuhteista työtä toteutettaisiin työkeskusten sijaan sosiaalisissa yrityksissä tai avoimille työmarkkinoilla työsuhteessa.

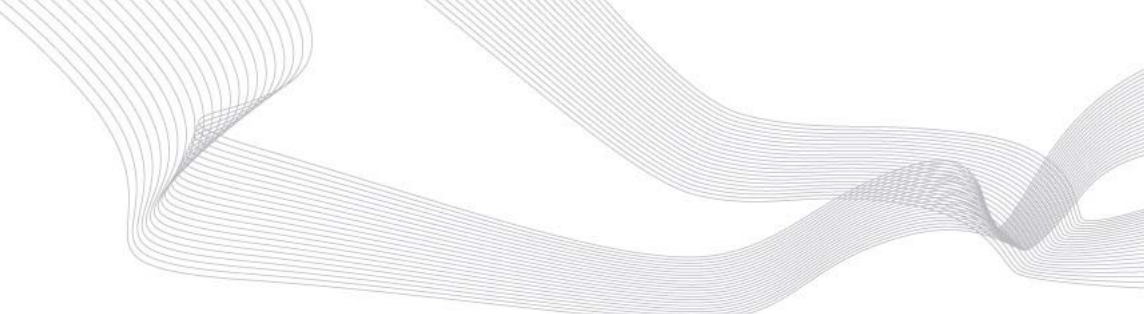
2) Kuvaus toiminnan tavoitteista, sisällöstä ja tuloksista

Välityömarkkinoiden aktiivisen sosiaalipolitiikan kehittämisohjelman tavoitteena on kehittää toimintakäytäntöjä ja työmenetelmiä, jotka edistävät työmarkkinoilta syrjäytyneiden, syrjäytymisvaarassa olevien sekä vajaakuntoisten henkilöiden työllistymistä välityömarkkinoilla ja siirtymistä avoimille työmarkkinoille. Tavoitteena on vahvistaa ohjelman kohderyhmiin kuuluvien henkilöiden työ- ja toimintakykyä, elämänhallinnan taitoja sekä työssä tarvittavaa osaamista.

Ohjelma kohdentuu:

- pitkäaikaisesti työttömänä olleisiin henkilöihin, jotka ovat oikeutettuja kuntouttavan työtoiminnan mukaisiin toimenpiteisiin
- vaikeavammaisiin nuoriin, jotka tarvitsevat tukitoimia siirtymisessään ammatillisesta koulutuksesta työelämään

Ohjelmassa on tarkoitus luoda paikallisia ja alueellisia moniammatillisia yhteistyöverkostoja hyödyntäviä prosesseja ja asiakasohjauksen malleja, jotka edistävät vaikeasti työllistyvien ja

vajaakuntoisten henkilöiden toimimista välityömarkkinoilla ja sieltä siirtymistä avoimille työmarkkinoille. Ohjelman kuluessa kehitetään osallistujien toimintakyvyn ja työvalmiuden eri tasoja kuvaavia laadullisia indikaattoreita toiminnan systemaattista seuranta ja edelleen kehittämistä varten. Ohjelman toteuttaminen edellyttää yhteistyötä julkisen ja kolmannen sektorin toimijoiden sekä palvelujen tuottajien ja sosiaalisten yritysten kesken.

Sosiaali- ja terveysministeriö koordinoi aktiivisen sosiaalipolitiikan osalta välityömarkkinat - ohjelman toimintaa valtakunnallisesti ja luo valtakunnalliset puitteet yhteistyössä työ- ja elinkeinoministeriön, Kelan ja Suomen Kuntaliiton kanssa. Sosiaali- ja terveysministeriössä ohjelman koordinointi tapahtuu virkatyönä yhteistyössä työ- ja elinkeinoministeriöön projektirahoituksella perustettavan valtakunnallisen koordinaatiohankkeen kanssa. Sosiaali- ja terveysministeriö valitsee hankkeet avoimella haulla aktiivisen sosiaalipolitiikan välityömarkkinat -kehittämishojelman toteuttamiseen. Itä-Suomessa voidaan rahoittaa samantyyppisiä hankkeita alueen rahoituskehysten puitteissa.

3) Mihin kansallisesti hyväksytyyn ohjelmaan/kehittämisstrategiaan perustuu?

Matti Vanhasen II hallitusohjelma. Sosiaali- ja terveyspolitiikan strategiat 2015, Valtioneuvoston selonteko vammaispolitiikasta 2006. Hallituksen työllisyysohjelma, Kansallinen köyhyyden ja syrjäytymisen vastainen ohjelma.

4) Päävastuulliset organisaatiot

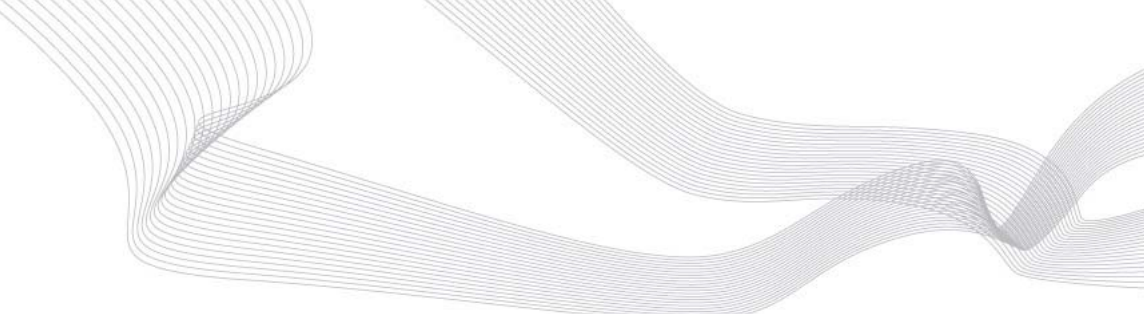
Työministeriö vastaa koko Välityömarkkinat –kehittämisohjelmasta ja sosiaali- ja terveysministeriö omasta osiostaan.

5) Valtakunnallisen teeman koordinaatiomekanismit sekä yhteys aluekehitykseen ja kunta-hallintoon, hallintomalli ja toteutus, päävastuulliset organisaatiot. Yhteys Itä-Suomen ohjelmaosioon?

6) Valtakunnallisen teeman koordinaatiomekanismit ja yhteys aluekehitykseen
ESR-ohjelman alueosioissa on mahdollista osallistua kehittämishojelman toteutukseen alueellisten rahoituskehysten puitteissa.

7) Lisäarvo kansalliseen toimintaan: miksi tehdään EU-rahoituksella ja mitä tullaan rahoittamaan kansallisesti (EU-rahoituksen ja kansallisen rahoituksen rajapinta)

Kehittämisohjelma on suunniteltu ohjelmakauden mittaiseksi. EU- rahoitusta kohdennetaan kehittämishojelmaan sisältyvien uusien toimintakäytäntöjen, työmenetelmien ja palvelujen kehittämiseen sekä toiminnan arviointiin. Ohjelmaan osallistuvien henkilöiden toimeentulon turvaamiseen tarkoitettut etuudet rahoitetaan kansallisesti.

Kehittämishjelma tuottaa lisäarvoa kuntouttavan työtoiminnan sisällön kehittämiseen sekä vammaisuudesta aiheutuvaa haitan lieventämisenä palveluilla ja tukitoimilla. Ohjelmalla haetaan myös palvelujen tuottajaverkoston laajentumista sekä ja selkiytetään aktiivisen sosiaalipolitiikan mahdollisuuksia välityömarkkinoilla.

8) Suhde Lissabonin strategian mukaisiin tavoitteisiin?

Suuntaviiva 17. Työllisyyspolitiikka joka tähtää täystyöllisyyteen, työn tuottavuuden ja laadun kohentamiseen sekä sosiaalisen ja alueellisen yhteenkuuluvuuden vahvistamiseen.

Suuntaviiva 19 Varmistetaan, että työntekijöillä ja myös heikoimmassa asemassa olevilla on pääsy työmarkkinoille.

9) Yhteiset ohjaavat periaatteet

Ohjelman toimeenpanossa pyritään edistämään sosiaalisten innovaatioiden syntyä sekä kestäväen kehityksen periaatetta, ja erityisesti sen sosiaalista ulottuvuutta etsimällä ja kehittämällä projektitoiminnassa syrjäytymisen ehkäisyä ja vajaakuntoisten henkilöiden työllistymismahdollisuuksien parantamista edistäviä käytäntöjä ja työmenetelmiä.

10) Kehittämishjelman hallinto ja toteutus

Valtakunnallinen Välityömarkkinat kehittämishjelma jakaantuu kahteen osioon, sosiaali- ja terveysministeriön ja työministeriö osioon. Työministeriö toimii koko Välityömarkkinat – kehittämishjelman päävastuullisena tahona. Tarkoituksena on, että Välityömarkkinat – kehittämishjelmalla on yhteinen, poikkihallinnollinen ohjausryhmä, joka ohjaa sekä sosiaali- ja terveysministeriön että työministeriön kehittämishjelmia.

Sosiaali- ja terveysministeriö koordinoi oman osansa toimintaa valtakunnallisesti ja luo valtakunnalliset puitteet. Sosiaali- ja terveysministeriössä ohjelman koordinointi tapahtuu virkatyönä yhteistyössä työministeriön projektirahoituksella perustettavan valtakunnallisen koordinaatiohankkeen kanssa.

11) Toiminnan vaiheet ja aikataulu

Ohjelman on tarkoitus kestää koko rakennerahastokauden, alkaen syksystä 2007.

12) Konkreettiset tulokset ja indikaattorit

Täsmentyvät myöhemmin.

13) Kustannusarvio ja rahoitus

Kehittämishjelman rahoitus noin 3,3 miljoonaa euroa.